

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIURA OBSŁUGI RUCHU

INICJATYW SPOŁECZNYCH BORIS W 2001 R.

BORIS jest niezależną i niedochodową organizacją pozarządową, która od 1992r. wspiera szeroko pojętą aktywność obywatelską, w tym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy społeczne w ich działaniach na rzecz dobra publicznego poprzez:

- odpowiadanie na podstawowe problemy zarządzania organizacją pozarządową
- tworzenie efektywnego środowiska pozarządowego
- rozwój lokalnych inkubatorów aktywności społecznej na Mazowszu – metoda CAL
- pomoc innym państwom w okresie transformacji

Odpowiadanie na podstawowe problemy zarządzania organizacją pozarządową

Podstawową formą działalności BORIS jest wzmocnienie organizacji pozarządowych w zakresie zbierania i udostępniania **informacji** dotyczących możliwości i technik zbierania funduszy, przepisów prawnych i księgowych, upowszechniania modeli współpracy z innymi partnerami, także poprzez bezpośrednie **konsultacje i poradnictwo** szczególnie w zakresie krótko- i długofalowego planowania działalności, tworzenia programów i pisanie aplikacji do sponsorów oraz – coraz częściej - ewaluacji. Uzupełniającą formą przekazywania umiejętności i wiedzy są **szkolenia**, które pomagają liderom w kierowaniu organizacją pozarządową. Ważną kwestią jest zapewnienie dostępności tych usług, dlatego też BORIS aktywnie wspomaga **powstawanie i funkcjonowanie ośrodków wspierania** inicjatyw obywatelskich, samodzielnych lub działających na bazie programowej.

Tworzenie efektywnego środowiska pozarządowego

Organizacje pozarządowe w Polsce zaczynają dostrzegać wagę wspólnego działania, lecz najczęściej nie potrafią konstruktywnie zainicjować i prowadzić takich form współpracy jak sieci, porozumienia, czy federacje. Skutkiem tego jest słaba efektywność rozwiązywania problemów, brak oddziaływania na władze publiczne oraz znikomy wpływ na rozwój sektora pozarządowego. Dlatego też priorytetowo należy traktować **integrowanie sektora** i tworzenie sieci współpracy. Potrzeba też inicjowania **lokalnych koalicji** różnych partnerów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego, do rozwiązywania konkretnych problemów ich środowiska lokalnego. Skutecznie przyczynić się do tego może tworzenie jasnych zasad **współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi**. Wspieranie lokalnych inicjatyw zmierzających do wypracowania porozumień organizacji pozarządowych z samorządem terytorialnym oraz wprowadzanie elementów instytucjonalnej współpracy pomiędzy nimi jest przedmiotem zainteresowania BORIS od kilku lat.

Rozwój inkubatorów aktywności społecznej na Mazowszu – metoda CAL

Społeczności lokalne, na które składają się osiedla, gminy czy wsie nie mają swojego ośrodka, wokół którego koncentrowałoby się ich życie, gdzie można by wspólnie pracować w celu rozwiązywania lokalnych potrzeb. W małych społecznościach brak jest organizacji pozarządowych, a samorzady często pracują bez społecznego zaplecza. Temu wyzwaniu sprostać może metoda **centrów aktywności lokalnej**, ułatwiająca obywatelom

rozwiązywanie problemów w oparciu o przekształcone instytucje publiczne – domy kultury, kluby osiedlowe, szkoły, ośrodki pomocy społecznej. Udział w upowszechnianiu tego modelu wśród instytucji i organizacji na Mazowszu, szczególnie w **środowiskach małych miast** i na wsiach jest jednym z priorytetów BORIS na następne lata.

Pomoc innym państwom w okresie transformacji

Polska ze swoim doświadczeniem budowania społeczeństwa obywatelskiego, z funkcjonującymi 30 tysiącami organizacji pozarządowych oraz rozwiniętym systemem lokalnego samorządu jawi się jako ważny partner dla naszych najbliższych sąsiadów z innych **krajów Europy Środkowo-Wschodniej**. Rosnąca potrzeba wkomponowania organizacji pozarządowych w politykę społeczną na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz konieczność łączenia i integrowania krajowego sektora pozarządowego jest zatem celem rozwijanej przez BORIS współpracy z ośrodkami wspierania organizacji pozarządowych, szczególnie na **Litwie i Ukrainie oraz w Rumunii**.

SZCZEGÓŁOWE DZIAŁANIA REALIZOWANE PRZEZ BORIS W 2001

I. PORADNICTWO, INFORMACJA, SZKOLENIA

Podstawową formą działania BORIS na rzecz organizacji pozarządowych jest prowadzenie poradnictwa z przedstawicielami zgłaszających się organizacji. Poradnictwo bezpośrednio polega na wspólnym, z klientem, wypracowaniu planów działania organizacji oraz tworzeniu konkretnych projektów, na pomocy w wypełnianiu aplikacji oraz na przekazywaniu wiedzy o podstawowych regułach działania zorganizowanej grupy nastawionej na długofalowe funkcjonowanie.

Klienci, którzy przychodzą do BORIS to głównie przedstawiciele organizacji pozarządowych, pracownicy jednostek administracji publicznej, współpracownicy, uczestnicy spotkań, odbiorcy materiałów informacyjnych, goście zagraniczni ze Wschodu i Zachodu, studenci i pracownicy uczelni, przedstawiciele firm, dziennikarze, osoby indywidualne. Odwiedzają nas też osoby, które chcą lub są w trakcie zakładania organizacji, osoby indywidualne, studenci wyższych uczelni oraz studenci piszący prace dyplomowe o sektorze pozarządowym. Osobną kategorią klientów są ci, którzy poszukują specyficznej informacji dotyczących kompleksowych list organizacji z danej dziedziny. Zwracają się o nie głównie instytucje rządowe, dziennikarze, organizacje pozarządowe poszukujące kontaktów, organizujące spotkania.

W 2001 roku przedstawiciele organizacji przychodzili do BORIS zwykle po pomoc w poszukiwaniu nowych programów pomocowych, fundacji kapitałowych, kontaktów do instytucji rządowych i samorządowych. Tematyka porad wynika z potrzeb zgłaszających się do nas interesantów i tę tematykę rozszerzamy o zagadnienia istotne dla każdej organizacji, takie jak:

- długofalowe planowanie działalności
- sposób doprowadzenia do właściwej samooceny swojej organizacji;
- dokonywanie odpowiednich korekt w działalności organizacji;
- skuteczne promowanie własnej działalności;
- nawiązywanie współpracy z organami administracji państwowej i samorządowej;
- informacje o kontaktach z innymi organizacjami o takim samym profilu działania;
- księgowość i rachunkowość w organizacji.

Poza poradnictwem doraźnym prowadziliśmy również poradnictwo długofalowe dla zainteresowanych, działających organizacji. W jego ramach wspólnie wypracowujemy plan działania organizacji na rok, dwa lub trzy lata. Jest to etap poradnictwa zwany konsultacją i odbywa się w siedzibie organizacji. W 2001 współpracowaliśmy takie organizacje, jak Fundacja Itaka, Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych STOP, Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych, Fundacja dla Polski, warszawskie Centrum Wolontariatu.

Osoby, które przychodziły do nas prosiły niejednokrotnie o pomoc w różnorodnych aspektach prawnych działalności stowarzyszenia lub fundacji. Swoje problemy liderzy organizacji mogli skonfrontować bezpłatnie u prawnika, który przyjmuje przedstawicieli organizacji pozarządowych raz w tygodniu. W 2001 roku udzielił ponad porad prawnych dla ok. 100 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Prawnik pomagał rozwiązywać takie problemy, jak:

- zmiany w statucie
- zmiany zarządu
- problemy z Krajowym Rejestrem Sądowym (KRS)
- prowadzenie dokumentacji
- problemy z prawem pracy
- z prawem cywilnym

Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się porady dotyczące nowych procedur rejestracyjnych. Od stycznia 2001 wszystkie podmioty prawne w tym organizacje pozarządowe rejestrowane są – lub muszą się przerejestrować - w KRS. Osoby, które przychodziły do nas potrzebowały niejednokrotnie pomocy w przebrnięciu przez te procedury, w prawidłowym wypełnieniu druków potrzebnych do założenia czy przerejestrowania istniejącej organizacji. To wszystko, jak również treść statutu mogły skonfrontować u prawnika bezpłatnie.

BORIS kontynuował też współpracę z Kliniką Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w ramach sekcji organizacji pozarządowych, m.in. prowadząc gościnnie wykłady dla studentów prawa.

Zdecydowana większość udzielonych porad i informacji odnotowana jest w komputerowej bazie poradniczej, którą prowadzimy w ramach standardów poradnictwa, opracowanych przez Sieć SPLOT, a wykorzystywanej również w programie Towarzystwa Wzajemnej Informacji. Jest ona używana do prowadzenia poradnictwa i udzielania informacji podczas spotkań z fundacjami i stowarzyszeniami w siedzibie oraz po powrocie z wyjazdowych spotkań i konsultacji pracowników BORIS.

Organizacje pozarządowe otrzymały konkretne wsparcie ich działań poprzez poradnictwo, informację, pomoc techniczną i materiały pisemne, których BORIS udzielił bezpośrednio ponad 540 razy w ciągu 2001 roku (porady prawne – 97 osób, informacja i poradnictwo z zakresu założenia i zarządzania organizacją - ok. 390 osób, biblioteka – ok. 50 osób). Każda zgłaszająca się po pomoc organizacja lub osoba ma pełen dostęp do wszystkich posiadanych przez ośrodek informacji. Każdemu klientowi poświęca się tyle czasu ile on sam potrzebuje. Podstawą naszego poradnictwa jest uważne wysłuchanie interesanta, życzliwe zajęcie się jego problemem, a co najważniejsze doprowadzenie do wspólnego wypracowania rozwiązań. Dajemy narzędzia, dzięki którym organizacja może samodzielnie po raz kolejny zmierzyć się z danym problemem. Staramy się bowiem nie uzależniać organizacji od naszych usług. Na ten aspekt działalności pracownicy biura BORIS zwracają szczególną uwagę.

W ramach działalności informacyjnej BORIS współpracuje z Towarzystwem Wzajemnej Informacji stowarzyszenia KLON/JAWOR, dysponuje również szeregiem informatorów, publikacji i poradników - w tym własnych - w ramach biblioteki obejmującej zbiór ok. 900

pozycji. BORIS wydaje m.in. pismo „ROCZNIAK” o organizacjach pozarządowych przeznaczonego dla szerokiego grona odbiorców, omawiające aktualne problemy i perspektywy rozwoju sektora pozarządowego w Polsce. W 2001 r. ukazał się nowy numer pt. „Społeczność lokalna – zmierzch czy renesans”, poświęcony problematyce rozwoju lokalnego przygotowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania Centrum Aktywności lokalnej CAL.

Jednym z podstawowych zadań BORIS jest organizowanie i prowadzenie szkoleń, warsztatów i prezentacji dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z zakresu przygotowującego do prawidłowego zarządzania stowarzyszeniem lub fundacją oraz z tematyki aktywizacji środowiska lokalnego do pracy społecznej i współpracy organizacji z władzami publicznymi. Zajęcia te prowadzi pracownicy BORIS i zaproszeni szkoleniowcy. W 2001 r. bezpośrednio pracownicy BORIS prezentowali różne aspekty działań obywatelskich i pozarządowych dla ok. 1435 uczestników spotkań, seminariów i konferencji, natomiast w szkoleniach prowadzonych przez pracowników BORIS i współpracujących szkoleniowców uczestniczyło ponad 890 osób z organizacji pozarządowych i administracji publicznej.

Dla liderów organizacji warszawskich BORIS realizował cykl spotkań podnoszących wiedzę liderów organizacji pozarządowych w zakresie profesjonalnego zarządzania. Spotkania mają formę warsztatów prowadzonych przez prawnika i księgową oraz ekspertów z sektora pozarządowego. W 2001 roku odbyły się spotkania specjalistyczne na następujące tematy:

- Zasady ubiegania się o dotacje w programie Unii Europejskiej ACCESS
- Przygotowanie do bilansu i sprawozdania finansowego
- Prawo pracy i prowadzenie dokumentacji w organizacjach pozarządowych

Spotkania są dobrze oceniane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych, o czym świadczą wypełniane przez uczestników ankiety oraz spora frekwencja – ponad 100 osób. Niemal wszyscy uważają, że tego typu spotkania są potrzebne, a zdobyta wiedza zostanie bezpośrednio wykorzystana w ich działalności. Podkreśla się zgodny z zapotrzebowaniem wybór tematów, jak również ciekawą formę spotkań. Wysoko oceniani są prelegenci oraz jakość i przydatność rozdawanych materiałów.

Najważniejsze osiągnięcia:

- udzielenie bezpośredniej pomocy w biurze BORIS (informacja, poradnictwo) dla ponad 540 osób; prowadzenie szeregu prezentacji dla 1435 osób oraz przeszkolenie ok. 890 osób;
- wydanie nowego numeru sztabowego pisma BORIS „Rocznik” pt. „Społeczność lokalna – zmierzch czy renesans” we współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania CAL;
- wydanie serii broszurek-poradników poświęconych podstawowym aspektom zarządzania organizacją pozarządową.

II. INTEGRACJA SEKTORA POZARZĄDOWEGO I JEGO WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI PUBLICZNYMI

Rok 2001 był kolejnym rokiem intensywnego tworzenia i monitorowania mechanizmów współpracy władz samorządowych z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. BORIS koncentruje się w szczególności na powiatach i gminach województwa mazowieckiego (ponad 5 mln mieszkańców). W kilku największych miastach regionu kontynuowaliśmy

współpracę z utworzonymi przez nas rok wcześniej lokalnymi ośrodkami wspierania inicjatyw społecznych LOWIS.

1. Lokalne Ośrodki Wspierania Inicjatyw Społecznych LOWIS

Podstawowym zadaniem dla BORIS w regionie mazowieckim jest wzmocnienie organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich działających w różnych sferach życia społecznego. Cel ten BORIS realizuje w oparciu o powołane w 2000 r. w pięciu miastach województwa mazowieckiego Lokalne Ośrodki Wspierania Inicjatyw Społecznych (LOWIS), działające przy współpracujących lokalnych organizacjach partnerskich w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Siedlcach i Radomiu. Każdy z ośrodków wyposażony został w komputer z modemem oraz dostęp do internetu i poczty elektronicznej. Dzięki temu otrzymuje aktualne informacje ze strony BORIS, a także udostępnia przedstawicielom organizacji zasoby internetowe i możliwość korzystania z poczty elektronicznej. W każdym z miast przynajmniej jedna osoba pełni dyżur w dniach pracy Ośrodka. Są to tzw. asystenci lokalni - osoba odpowiedzialna w danym punkcie za kontakty z "klientami", udzielająca informacji, konsultująca projekty, udzielająca wszelkiej pomocy w tym zakresie w miarę swoich możliwości. Udzielają oni podstawowych informacji dotyczących pozyskiwania źródeł finansowania inicjatyw pozarządowych, szukania informacji o inicjatywach samorządu terytorialnego, doradzają jak napisać projekt i wypełnić prawidłowo wniosek o dotację.

Działalność LOWIS nie ograniczała się do pasywnej informacji. Ma to być bowiem miejsce aktywizujące miejscowe środowisko organizacji pozarządowych. Punkt organizował zatem spotkania zapoznawcze przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz spotkania tematyczne i problemowe z ekspertami. Była to doskonała forma zapoznania się wszystkich uczestników, wymiany doświadczeń i dystrybucji informacji. Oprócz działalności informacyjnej i organizacji spotkań każdy z pięciu LOWIS zorganizował kilka szkoleń dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z zakresu zarządzania organizacją i współpracy z administracją publiczną.

Współpracując z LOWIS przeprowadziliśmy 7 spotkań plenarnych dla przedstawicieli organizacji oraz gmin i powiatów w takich miejscowościach jak Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Płońsk. Zorganizowaliśmy również cykl szkoleń z zakresu zarządzania organizacją pozarządową i współpracą z władzami publicznymi w takich miejscowościach jak Mława, Biezuń, Pułtusk, Warszawa, Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Płońsk. Na Mazowszu uczestniczyliśmy też w organizacji Tygodnia Pozarządowego, zainicjowanego przez Stowarzyszenie Na Rzecz FIP.

Łącznie w ciągu 2001 r. BORIS i pięć LOWIS zorganizowali 17 dni szkoleniowych, 7 spotkań plenarnych, 7 spotkań szkoleniowo-informacyjnych dla LOWIS oraz 14 wizyt monitorujących w lokalnych ośrodkach wsparcia.

Funkcjonowanie Lokalnych Ośrodków Wspierania Inicjatyw Społecznych pomaga lokalnym liderom, grupom samopomocy i organizacjom pozarządowym uzyskać łatwiejszy dostęp do informacji i szkoleń tak bardzo potrzebnych dla kompetentnego odpowiadania na potrzeby i problemy społeczności. Jest to także ważne dla rozwoju gospodarczego regionu, który w tym zakresie wymaga aktywizacji oraz podnoszenia wiedzy i umiejętności społeczeństwa. Dzięki większej możliwości przekazywania informacji i materiałów oraz sprawnie obsługiwanej i wspieranej mazowieckiej sieci lokalnych koordynatorów zwiększone są też możliwości oddziaływania BORIS.

Doświadczenia z prawie dwóch lat współpracy z LOWIS pokazują też jednak, że bez szerokiej sieci infrastrukturalnej świadczącej podstawowe usługi dla aktywniejszych organizacji i środowisk sama działalność BORIS skoncentrowana na 5 byłych miastach wojewódzkich nie odpowie na potrzeby organizacji mazowieckich. Stąd priorytetowo

będziemy traktować nawiązywanie kolejnych partnerstw z organizacjami i instytucjami w conajmniej połowie z istniejących powiatów na Mazowszu (tj. ok. 20) w celu tworzenia szerokiej sieci punktów informacji jeszcze bardziej dostępnej dla zainteresowanych.

2. Federacja Organizacji Socjalnych MAZOWIA

Warszawa i Województwo Mazowieckie jest największym skupiskiem organizacji pozarządowych w kraju, jednak zarówno w samej stolicy, jak i w województwie mazowieckim do niedawna nie istniało jakiegokolwiek formalne porozumienie skupiające lokalne organizacje pozarządowe. Potrzeba powołania takiej struktury była coraz częściej artykułowana przez same organizacje, ponieważ oczekują one, że tego typu nowa struktura pozwoli skuteczniej wyrazić, a w razie potrzeby obronić interesy ich i ich klientów. Również partnerzy organizacji pozarządowych, szczególnie administracja publiczna wyrażają chęć prowadzenia dialogu z jedną, zorganizowaną strukturą reprezentującą szereg różnych organizacji.

Priorytetem dla BORIS jako infrastrukturalnej organizacji było zatem zainicjowanie i włączenie się w tworzenie formalnego porozumienia organizacji pozarządowych działających na terenie województwa mazowieckiego. Podstawowymi celami do osiągnięcia przez BORIS w tym obszarze jest bowiem:

- ◆ zwiększenie możliwości współpracy organów administracji publicznej, szczególnie samorządowej, w Województwie Mazowieckim w tworzeniu i realizacji różnego typu programów i polityk społecznych z formalnie zorganizowanym partnerem ze strony pozarządowej
- ◆ umożliwienie skuteczniejszego oddziaływania organizacji pozarządowych na władze publiczne w Województwie Mazowieckim, szczególnie w sytuacji zagrożenia interesów poszczególnych zmarginalizowanych grup społecznych i pracujących z nimi organizacji
- ◆ integrowanie organizacji z terenu województwa i wyrównywanie szans ich rozwoju niezależnie od ich geograficznego położenia, w szczególności względem Warszawy
- ◆ promowanie wizerunku „dobrej organizacji”, spełniającej kryteria skuteczności w realizacji celów społecznych i pozostawania w zgodzie ze standardami etycznymi
- ◆ wzięcie odpowiedzialności organizacji mazowieckich i warszawskich za tworzący się ogólnopolski ruch porozumień organizacji pozarządowych

Dzięki kilkuletnim wspólnym staraniom BORIS oraz grupy inicjatywnej GRIN takie formalne porozumienie zostało utworzone w kwietniu 2001 r. przez 18 organizacji pozarządowych pod nazwą Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA. Stowarzyszenie BORIS jest jednym z założycieli oraz zajmuje się stroną organizacyjną, finansuje koszt koordynatora Federacji i pozostałe niezbędne koszty funkcjonowania organizacji, włączając się finansowo w organizację spotkań, szkoleń i konferencji.

Nowopowstała Federacja 26-27 października 2001 r. zorganizowała pierwszą konferencję programową, podczas której m.in. otwarto proces przyjmowania nowych członków federacji z terenu województwa. W konferencji wzięło udział ponad 50 przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz specjalni goście z Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej oraz Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego, a także dyrektor Placówki Koordynacyjno-Doradczej Niemiecko-Polskiej Współpracy Socjalnej z Salzgitter.

Istotnym efektem spotkania były postulaty uczestników dotyczące dalszych prac Federacji. W najbliższym czasie Federacja stworzy bazę danych o swoich członkach: ich potrzebach, problemach z jakimi się borykają. Baza danych będzie również zawierała informacje na temat wsparcia jakie mogą udzielić organizacje innym członkom Federacji. Część informacji będzie umieszczona na stronie internetowej Federacji. Federacja zajmie się również

wyszukiwaniem informacji interesujących organizacje zrzeszone: dostępne fundusze, ogłaszane konkursy. Reprezentując interesy organizacji zrzeszonych Federacja, rozpocznie prace nad wypracowaniem modelu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Celem jest też praca w komisjach przyznających dotacje, współpraca w przygotowywaniu raportów, występowania przedstawicieli Federacji wobec władz publicznych w roli konsultantów. Dlatego będzie konieczne rozpoczęcie pracy w grupach branżowych; które przygotowują diagnozę problemów społecznych. Uczestnicy Konferencji zadeklarowali chęć współpracy przy tworzeniu ustawodawstwa dotyczącego organizacji pozarządowych. Natomiast Federacja udziela rekomendacji organizacjom członkowskim oraz służy pomocą w rozwiązywaniu problemów przy współpracy wszystkich członków.

3. Budowanie koalicji w Warszawie

Organizacje pozarządowe najczęściej pomagają określonej grupie dotkniętej konkretnym problemem, a samorządy często pracują w oderwaniu i bez istotnego wsparcia innych aktorów lokalnych. Dlatego BORIS aktywnie inicjuje i pomaga pracować koalicjom tworzonym przez organizacje pozarządowe i instytucje wokół konkretnych zagadnień i problemów danej społeczności lokalnej. W tych działaniach BORIS koncentruje się na Warszawie, kierując swoje działania głównie do instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną. Celem tych działań jest zwiększenie efektywności i jakości społecznego oddziaływania warszawskich organizacji pozarządowych działających w szeroko rozumianej pomocy społecznej, wzmocnienie i usprawnienie działań tych organizacji w zakresie informacji, umiejętności zarządzania organizacją i zdobywania funduszy z różnych źródeł oraz zwiększenie partnerskiej współpracy organizacji pozarządowych działających w Warszawie między sobą oraz z innymi partnerami, w tym z Ośrodkami Pomocy Społecznej.

BORIS w ramach programu „Stolica Inicjatyw Lokalnych” stara się ułatwiać liderom, pracownikom i wolontariuszom ze społeczności dzielnic i gmin warszawskich wzajemne poznanie się, podjęcie dyskusji o wspólnych problemach i realizację konkretnych działań przede wszystkim poprzez inicjowanie i koordynowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami jednostek organizacyjnych samorządu (OPS, szkołami, klubami osiedlowymi) i innymi partnerami w ramach koalicji na rzecz problemu danej społeczności lokalnej.

Współpracę z warszawskimi ośrodkami pomocy społecznej BORIS zainicjował spotkaniami już pod koniec 2000 r., natomiast cały następny rok poświęcony był integrowaniu grupy, wypracowaniu wspólnych i indywidualnych planów działania na rzecz ich dzielnic, organizacji spotkań plenarnych i szkoleń, również wyjazdowych. Dzięki stałej współpracy utworzyła się koalicja warszawskich Ośrodków Pomocy Społecznej, w ramach której pracownicy socjalni wzajemnie się wspierają i uczą, a przede wszystkim realizują działania na rzecz najbliższego im otoczenia. Do głównych tego typu działań należy organizacja spotkań tematycznych i integrujących dla organizacji pozarządowych z danej dzielnicy, a przede wszystkim inicjowanie i pomoc w tworzeniu koalicji w swoich społecznościach lokalnych. Do najciekawszych zaliczyć trzeba prace na praskim osiedlu Gocław i w dzielnicy Ochota.

W ramach Koalicji na Gołławiu powstały dwie grupy problemowe: grupa zajmująca się nadmiarem wolnego czasu gołławskiej młodzieży oraz grupa pracująca na rzecz utworzenia informatora o instytucjach i organizacjach pomagających ludziom mieszkającym na Gołławiu (informator będzie służył instytucjom samorządowym do informowania interesantów oraz mieszkańców). Wynikiem powstania i prac Koalicji na Ochocie powstały trzy takie grupy: grupa osób wokół problemów powstania ochockiego hospicjum, grupa tworząca informator dla mieszkańców (gdzie szukać pomocy, jak spędzać wolny czas na Ochocie) oraz grupa na rzecz ogólnoochockiego systemu przeciwdziałania przemocy wobec i wśród młodzieży.

Najważniejsze osiągnięcia:

- zorganizowanie 17 dni szkoleniowych i 7 spotkań plenarnych dla mazowieckich organizacji pozarządowych oraz 7 spotkań szkoleniowo-informacyjnych i 14 wizyt monitorujących w lokalnych ośrodkach wsparcia;
- udział w powołaniu w kwietniu 2001 Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA, liczącej pod koniec roku 25 organizacji członkowskich oraz zorganizowaniu pierwszej Konferencji Programowej;
- zainicjowanie programowej współpracy z warszawskimi Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz udział w powstaniu 5 koalicji wokół problemów społecznych w Warszawie.

III. WSPÓŁPRACA KRAJOWA I ZAGRANICZNA

W realizacji swojej misji BORIS współpracuje z różnymi partnerami: z ludźmi działającymi w organizacjach pozarządowych, przedstawicielami samorządu terytorialnego i administracji państwowej, prywatnych fundacji krajowych i zagranicznych. Z każdym z partnerów stara się wypracować efektywne strategie i mechanizmy współpracy. Każdy z partnerów prowadzi działania w wielu obszarach społecznych, stąd też duża różnorodność programów, w których uczestniczą pracownicy BORIS. Realizacja celów BORIS przebiega zatem za pośrednictwem projektów stałych, koordynowanych i realizowanych przez BORIS oraz dzięki uczestnictwu w projektach koordynowanych przez organizacje współpracujące.

1. Współpraca z CAL - Centrami Aktywności Lokalnej

Spółeczności lokalne, na które składają się osiedla, gminy czy wsie nie mają swojego ośrodka, wokół którego koncentrowałoby się ich życie, gdzie można by wspólnie pracować w celu rozwiązywania lokalnych potrzeb. BORIS chcąc wypełnić tę „próżnię osiedlową”, wypracował – współpracując z Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Olsztynie i Programem „Dialog” z Białegostoku – metodę Centrów Aktywności Lokalnej. Głównym celem tworzenia CAL jest aktywizowanie lokalnej społeczności, rozwój lokalnej solidarności i tworzenie lokalnych więzów samopomocy.

W 2000 r. BORIS usamodzielniał program CAL i uczestniczył w powołaniu Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej. Dzięki temu wypracowano stabilną formułę i strukturę systematycznego wsparcia działań ośrodków CAL tworzących wspólną sieć. Natomiast BORIS jest obecnie, w oparciu o porozumienie ze Stowarzyszeniem CAL, regionalnym operatorem metody całowskiej na Mazowszu. W 2001 r. BORIS kontynuował rozpoczęte w ubiegłym roku wdrażanie metody CAL w ramy mazowieckich ośrodków pomocy społecznej. Głównymi uczestnikami programu byli przedstawiciele 6 ośrodków pomocy społecznej (z Jabłonnej Lackiej, Liwu z siedzibą w Węgrowie, Pułtuska, Radomia,

Strzegowa i Warszawy-Ochoty). Każde środowisko reprezentowały 2 osoby: kierownik ośrodka pomocy społecznej i pracownik socjalny zatrudniony w tym ośrodku.

Pilotażowy projekt „Cal w OPS” miał za zadanie przygotowanie i wypromowanie nowej metody pracy w ośrodku pomocy społecznej, w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowego zawodu - animatora społecznego. Głównym wydarzeniem promocyjnym była konferencja 20-21 czerwca 2001 w Pułtusku „Ośrodek Pomocy Społecznej jako Centrum Aktywności Lokalnej”. W konferencji wzięło udział 120 osób z Województwa Mazowieckiego. Konferencja została zorganizowana przez :

- ◆ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku
- ◆ Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL
- ◆ BORIS
- ◆ Wydział Spraw Społecznych Wojewody Mazowieckiego

W czasie konferencji zostały przez uczestników programu CAL przeprowadzone warsztaty na temat zasobów i potrzeb lokalnych, animacji środowiskowej, tworzenia lokalnego partnerstwa, mobilizowania ludzi do działań i tworzenia nowego wizerunku Ośrodka Pomocy Społecznej. Uczestnicy jednoznacznie określili w ankietach ewaluacyjnych konferencję jako udaną z której wynieśli wiele praktycznych wskazówek dla ich pracy w środowisku. Natomiast najważniejszym wnioskiem była sygnalizowana konieczność zmiany wizerunku pomocy społecznej z jej funkcji rozdawniczej na aktywizującą.

Dlatego inicjowanie grup samopomocowych to jedno z podstawowych zadań realizowanych przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej w ramach programu CAL. Liderem w tworzeniu grup samopomocowych i obywatelskich jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu. W roku 2001 pracownicy tego Ośrodka po przeprowadzeniu analizy istniejących potrzeb i problemów zainicjowali powstanie 28 takich grup. Część grup ma charakter edukacyjny, ich celem jest zwiększenie umiejętności m.in. w zakresie poszukiwania pracy, dbania o zdrowie i higienę, załatwiania spraw urzędowych, gospodarowania budżetem. Celem innych grup jest wsparcie psychologiczne, które ma doprowadzić do podniesienia poczucia własnej wartości i zwiększenia wiary we własne siły i możliwości. W pozostałych Ośrodkach powstało 5 grup samopomocowych. W 4 ośrodkach powstały Kluby Wolontariusza skupiające obecnie ponad 200 wolontariuszy, w 3 ośrodkach utworzono Punkty Informacji Obywatelskiej, zbudowano 10 lokalnych koalicji, powstały 2 świetlice wiejskie odremontowane siłami społeczności wiejskich, nawiązano kontakty lub rozszerzono współpracę z różnymi znaczącymi instytucjami i organizacjami, w tym pozarządowymi, przeprowadzono 3 ogólnomiejskie projekty w Radomiu oraz zorganizowano liczne imprezy.

Podsumowując dwuletni program wszystkie ośrodki wykonały mapy problemów, współpracują w zakresie ich rozwiązania z powołanymi przez siebie grupami samopomocowymi i obywatelskimi, promują swoje działania oraz angażują w ich realizację kolejnych wolontariuszy. Tworzą koalicje na rzecz konkretnego problemu, podejmują współpracę z innymi instytucjami czy organizacjami pozarządowymi w celu wspólnego działania. Są oczywiście różnice pomiędzy poszczególnymi ośrodkami w realizacji zadań lub sposobie rozwiązywania problemu. Wynikają one z różnic środowiskowych, problemowych, politycznych i społecznych. Wszystkie ośrodki pomocy społecznej biorące udział w projekcie utworzyły standardy centrum aktywności lokalnej - CAL. Należą do nich: przeprowadzenie badań w celu utworzenia mapy problemów popartej analizą społeczną, utworzono kluby wolontariusza, grupy samopomocowe i obywatelskie, część z ośrodków powołała Punkty Informacji Obywatelskiej. Jednak najważniejsza zmiana jaka zaszła w trakcie trwania samego kursu, to zmiana sposobu myślenia i wizerunku ośrodka pomocy społecznej.

W listopadzie 2001 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Radomiu - Zespół realizujący Projekt "Centrum Aktywności Lokalnej - CAL" otrzymał nagrodę zespołową Ministra Pracy za wybitne, nowatorskie osiągnięcia w pomocy społecznej.

2. Współpraca ze Stowarzyszeniem Trenerów Organizacji Pozarządowych STOP

BORIS od początku bardzo aktywnie działa w ramach Stowarzyszenia Trenerów Organizacji Pozarządowych STOP. Wszyscy trenerzy-pracownicy BORIS są też członkami Stowarzyszenia, troje z nich należy do grupy superwizorów, a jeden z przedstawicieli BORIS działa w zarządzie STOP. W 2001 r. współpraca BORIS ze STOP na rzecz środowiska trenerskiego realizowana była głównie poprzez szkolenie nowych trenerów w ramach prowadzonej przez STOP szkoły trenerskiej (z wykorzystaniem trenerów BORIS) oraz udział w tworzeniu standardów pracy trenera (certyfikaty). Jednocześnie przedstawiciel BORIS P. Jordan pełnił funkcje wiceprezesa STOP, a pracownicy BORIS aktywnie uczestniczyli w pracach zarówno komisji ds. certyfikacji, jak i spotkaniach grupy trenerów-superwizorów.

Najważniejszą inicjatywą kontynuowaną przez stowarzyszenie trenerów w 2001 r. jest Szkoła Trenerska STOP - pierwsza tego typu inicjatywa w Europie Środkowo-Wschodniej. W 2001 szkoła r. prowadziła zajęcia dla początkujących szkoleniowców. Nad funkcjonowaniem Szkoły czuwa Rada Programowa Szkoły, którą tworzą przedstawiciele 8 najważniejszych organizacji szkoleniowych w Polsce, w tym BORIS. Dzięki temu gwarantowany jest wysoki poziom szkoleń i ich dostosowanie do oczekiwań uczestników. Istotne jest też, że dzięki tej różnorodności członków Rady tworzy się nowa jakość szkoleniowa, gdyż szkoła czerpie obecnie z doświadczeń wyłącznie polskich trenerów. Ważnym aspektem Szkoły jest możliwość integrowania tworzącego się środowiska trenerskiego w Polsce.

W 2001 powołany przez STOP zespół, w skład którego wchodził przedstawiciel BORIS zakończył opracowanie systemu certyfikacji trenerów organizacji pozarządowych, który to system został przyjęty przez Walne Zgromadzenie członków.

Dzięki uruchomieniu Szkoły Trenerskiej STOP oraz konsekwentnemu przygotowaniu i wdrażaniu systemu certyfikacji trenerów organizacji pozarządowych wzrastają umiejętności trenerów związane z procesem szkolenia oraz wiedzą o organizacjach obywatelskich. Docelowo kształtuje się również sprawnie działający system wspierania organizacji pozarządowych oparty o profesjonalnie przygotowane zespoły szkoleniowe.

3. Współpraca z Siecią Regionalnych Centrów Wolontariatu

Ponieważ BORIS był inicjatorem powstania pierwszego Centrum Wolontariatu w Warszawie, od początku służy też pomocą w tworzeniu i rozwoju sieci regionalnej współpracujących ze sobą centrów lokalnych. Obecnie w Polsce istnieje 17 Regionalnych Centrów Wolontariatu. Centra te usamodzielniają się i stoją przed wyzwaniem stworzenia zorganizowanej struktury o zasięgu ogólnopolskim. W formalizowaniu sieci centra wolontariatu korzystają też z doświadczeń ośrodków wspierania SPLOT (m.in. w wypracowaniu umowy o współpracy).

W 2001 r. przedstawiciele BORIS szczególnie aktywnie uczestniczyli w spotkaniach Koalicji Organizacji Pozarządowych na rzecz Światowego Roku Wolontariatu 2001. W grupie inicjatywnej Koalicji znajdują się przedstawiciele Polskiego Czerwonego Krzyża, Caritas Polska, Centrów Wolontariatu, Polskiej Akcji Humanitarnej, Centrów Aktywności Lokalnej, Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych, Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, Forum Inicjatyw Pozarządowych, Fundacji Komunikacji Społecznej, Sieci

Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Stowarzyszenia Innowatorów Społecznych.

Zadaniem Koalicji w 2001 było animowanie ***Ruchu Na Rzecz Wolontariatu w Polsce***. Każdy mógł przyłączyć się do *Ruchu*, jeśli uznał wartości i zasady zawarte w Karcie „Wolontariat 2001”. Zaproszenie to Koalicja kierowała przede wszystkim do organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, firm i osób fizycznych – tych, którzy uważają ideę wolontariatu za godną wsparcia i propagowania. Każda osoba, organizacja lub instytucja, która włączyła się do *Ruchu Na Rzecz Wolontariatu w Polsce 2001* otrzymała możliwość korzystania w trakcie swoich przedsięwzięć na rzecz wolontariatu ze specjalnego logo *Ruchu*.

4. Współpraca zagraniczna

Dla innych państw Europy Środkowo-Wschodniej – Litwy, Ukrainy, Rumunii, krajów bałkańskich – Polska, ze swoim doświadczeniem budowania społeczeństwa obywatelskiego, z funkcjonującymi 30 tysiącami organizacji pozarządowych oraz rozwiniętym systemem lokalnego samorządu jawi się jako niezwykle potrzebny i ważny partner. Budowanie trwałych pomostów między Polską a jej sąsiadami nie zaczęło się wczoraj - już od początku lat 90. organizacje z Litwy czy Ukrainy przyjeżdżają do polskich organizacji pozarządowych, aby korzystać z tutejszych doświadczeń. Współpraca ta ma coraz częściej charakter systemowy, a nie sporadyczny, zauważalna stała się zatem potrzeba stałego wspierania tego ruchu na poziomie merytorycznym, organizacyjnym i finansowym oraz analizowanie kierunków jego rozwoju.

BORIS ma już wieloletnie doświadczenia we wspieraniu litewskiego sektora pozarządowego poprzez datującą się od 1996 r. współpracę z Centrum Informacji i Wspierania Organizacji Pozarządowych NISC w Wilna. W 2001 r. BORIS wspierał tworzenie współpracy pomiędzy organizacjami a litewską administracją lokalną. W kilku miastach wypracowane przez organizacje zasady współpracy zostały uchwalone przez rady lub zarządy jako prawo lokalne, dzięki czemu tamtejsze organizacje mają obecnie większy wpływ na kształt i sposób realizacji lokalnej polityki społecznej. W kilku innych społecznościach powstały silne koalicje organizacji pozarządowych oraz lokalne centra informacji dla organizacji pozarządowych. Dzięki temu organizacje pozarządowe mogą lepiej świadczyć swoje zadania, władze miast zaczynają współpracować z własnymi mieszkańcami, a zwykli ludzie mają możliwość bezpośredniego angażowania się jako wolontariusze w pomoc potrzebującym.

Na bazie bardzo dobrej współpracy z Litwą BORIS rozpoczyna analogiczny proces z ośrodkami informacji i poradnictwa na Ukrainie. Docelowo otrzymają one wsparcie w zakresie ich stałych działań ze strony BORIS oraz innych ośrodków Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT. Ważnym elementem projektu będzie pomoc BORIS w inicjowaniu współpracy ukraińskich organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym oraz rozwijaniu i profesjonalizowaniu Sieci Ośrodków Wspierania NGO na Ukrainie. W 2001 r. BORIS zorganizował międzynarodowe seminarium dla przedstawicieli sieci centrów wspierania z Ukrainy, Litwy i Polski, poświęcone wymianie doświadczeń w prowadzeniu ośrodków wsparcia i tworzeniu ich krajowych porozumień. Przedstawiciele ośrodków ukraińskich odbyli też tygodniową wizytę studyjną w Warszawie i Lublinie. Oficjalni przedstawiciele polskiej Sieci SPLOT (BORIS oraz OPUS z Łodzi) uczestniczyli również w rewizycie w Kijowie, Doniecku i Czernigowie na Ukrainie oraz we wspólnym seminarium w Kijowie.

Równolegle BORIS wspomaga rumuński ośrodek wspierania sektora pozarządowego CENTRAS w procesie tworzenia samodzielnych 5 regionalnych centrów i budowania zasad współpracy między nimi. Specjalista BORIS dzięki dwutygodniowej wizycie w Rumunii miał

istotny udział w doborze miast i organizacji włączonych do projektu tworzenia sieci regionalnych ośrodków wspierania organizacji pozarządowych. Natomiast przedstawiciele tych nowoutworzonych ośrodków wspierania organizacji pozarządowych uczestniczyli w wizycie studyjnej w Warszawie i Gdańsku, gdzie mieli możliwość zapoznania się z działalnością polskich centrów Sieci SPLOT.

Dzięki zorganizowaniu wizyt studyjnych przedstawiciele ukraińskich i rumuńskich centrów wspierania mieli okazję zapoznać się z rozwojem trzeciego sektora w Polsce, ze skutecznymi sposobami włączania przedstawicieli społeczności lokalnej w prace na rzecz problemów społecznych, z kwestią budowania dobrych relacji z władzami publicznymi oraz zasadami finansowania działań NGOs w Polsce. Mamy nadzieję, że pozwoliło to zwiększyć ich wiedzę, informacje, dać nowe idee, umożliwiło nawiązać kontakty z potencjalnymi partnerami, co może być bardzo użyteczne dla budowania dalszej współpracy między centrami z Polski, Rumunii, Litwy, Ukrainy.

Liczymy, że w działania prowadzone wspólnie na Ukrainie i w Rumunii włączane będą sukcesywnie inne wyspecjalizowane sieci i organizacje pomocowe z Polski, oferujące pomoc we wdrażaniu innych rozwiązań systemowych w zakresie m.in. angażowania wolontariatu, czy zwiększania lokalnej filantropii.

Najważniejsze osiągnięcia:

- udana promocja i efektywne wdrażanie metody centrum aktywności lokalnej na Mazowszu
- pomoc w tworzeniu programów finansowania organizacji pozarządowych, budowania lokalnych koalicji oraz funkcjonowania ośrodków wspierania w 16 miastach na Litwie
- współpraca przy standaryzacji procedur sieci ukraińskich centrów wspierania
- pomoc w tworzeniu 5 regionalnych ośrodków wspierania organizacji pozarządowych w Rumunii

STRUKTURA BORIS

Zarząd BORIS:

Paweł Jordan - Prezes
Piotr Komosa - Wiceprezes
Paweł Łukasiak - Wiceprezes
Katarzyna Sekutowicz – Skarbnik

Komisja Rewizyjna:

Anna Wiśniewska-Mucha - Przewodnicząca
Dariusz Pietrowski – Członek Komisji

Zbigniew Wejcman – Członek Komisji

Pracownicy BORIS i wolontariusze:

Zbigniew Wejcman, dyrektor BORIS
Katarzyna Sekutowicz, specjalista ds. planowania i rozwoju
Katarzyna Kozłowska, specjalista ds. informacji i poradnictwa
Edyta Szczęsna, księgowość i sekretariat
Magdalena Krajewska, koordynator MAZOWIA
Marcin Bogucki, specjalista ds. polityki regionalnej
Paweł Jordan, ekspert ds. rozwoju lokalnego
Hanna Suska, księgowość
Piotr Komosa, prawnik
Beata Chojecka, wolontariuszka
Norbert Kuc, wolontariusz

Główni partnerzy BORIS

Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT
Stowarzyszenie na Rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych FIP
Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych STOP
Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Warszawie
Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
European Foundation Centre
Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS
Deutsch - Polnische Vernständigung e.V.
North Ireland Centre for Voluntary Action
Związek Biur Porad Obywatelskich
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Program Dialog w Białymstoku
„Sieć” Trenerów i Animatorów Jacka Jakubowskiego
Regionalny Ośrodek Kultury/Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie
Open Society Institute N.Y.
Minnesota Council of Non-profits
Non-profits Information and Support Center NISC

Organizacje i instytucje finansujące działania BORIS:

Ambasada Kanady
Ambasada USA
British Know How Fund
Charles Stewart Mott Foundation
Europejskie Centrum Fundacji (EFC)
Ford Foundation
Fundacja im. Stefana Batorego
Fundacja dla Polski/Fondation de France
Fundacja KINDERPOSTZEGELS
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
Fundusz PHARE
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Fundusz Współpracy/DIALOG Społeczny
Freedom House
Gmina Warszawa-Centrum
Program MATRA

Ośrodek Nowolipie w Warszawie
 ONZ/United Nations Development Program
 Rockefeller Brothers Fund
 The German Marshall Fund of the US
 Urząd Miasta st. Warszawy
 USAID/AED
 Urząd Wojewódzki w Warszawie

WPLYWY BORIS W 2001

Sponsor	Obszar programowy	Kwota
Rockefeller Brothers Fund	Współpraca z krajowymi i zagranicznymi sieciami i organizacjami wspierającymi	171 570,00
Gmina Warszawa-Centrum	Warszawa – Stolica Inicjatyw Lokalnych	43 000,00
Urząd Miasta st. Warszawy	Warszawa – Stolica Inicjatyw Lokalnych	30 000,00
Stowarzyszenie KLON/Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności	Obywatelskie Mazowsze	13 266,00
Fundusz Wyszehradzki	Współpraca z krajowymi i zagranicznymi sieciami i organizacjami wspierającymi	46 800,00
Parytetowy Związek Socjalny z Berlina/Aktion MENSCH	Obywatelskie Mazowsze	70 000,00
Mott Foundation	Współpraca z krajowymi sieciami i organizacjami wspierającymi	280 000,00
British Know How Fund	Współpraca z krajowymi sieciami i organizacjami wspierającymi	131 026,00
Fundacja im. S. Batorego–Program East-East	Współpraca z zagranicznymi sieciami i organizacjami wspierającymi	19 600,00
Kancelaria Premiera Rady Ministrów	Współpraca z zagranicznymi sieciami i organizacjami wspierającymi	65 000,00
RAZEM		870 262,00 ZI (217 500 USD)